NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 28. júna 2011[1]

Obsah

I — Úvod ..... I - 11858

II — Právny rámec ..... I - 11858

A — Smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie ..... I - 11858

B — Smernica o ochrane vtáctva ..... I - 11860

C — Smernica o biotopoch ..... I - 11861

III — Skutkový stav, konanie pred podaním žaloby a návrhy účastníkov konania ..... I - 11863

IV — Právne posúdenie ..... I - 11867

A — O povoľovaní projektov „Nueva Julia“ a „Ladrones“ vzhľadom na územie na ochranu vtáctva „Alto Sil“ ..... I - 11867

1. O potrebe posudzovať projekty ..... I - 11868

2. O posudzovaní vplyvov s ohľadom na cieľ zachovať OCHÚ „Alto Sil“ ..... I - 11870

B — O poškodzovaní územia na ochranu vtáctva „Alto Sil“ ..... I - 11873

1. O aplikovateľnosti článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch ..... I - 11873

2. O vplyvoch projektov ..... I - 11876

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

a) O zabratí plochy ..... I - 11876

b) O vplyvoch na susediace plochy ..... I - 11878

c) O pôsobení projektov povrchovej ťažby ako bariér ..... I - 11879

d) Medzitýmny výsledok ..... I - 11880

3. O zodpovednosti Španielska ..... I - 11880

4. O dôvodnosti poškodzovania tetrova hlucháňa ..... I - 11881

5. Medzitýmny výsledok týkajúci sa druhej časti druhého žalobného dôvodu ..... I - 11884

C — O predbežnej ochrane navrhovanej lokality európskeho významu (LEV) „Alto Sil“ ..... I - 11884

D — O povolení projektov vo vzťahu k LEV „Alto Sil“ ..... I - 11886

E — O poškodzovaní LEV „Alto Sil“ ..... I - 11887

1. O zničení plôch s chránenými biotopmi ..... I - 11888

2. O rušení susedných plôch a o pôsobení ako bariér ..... I - 11889

3. Medzitýmny výsledok k druhej časti štvrtého žalobného dôvodu ..... I - 11891

F — O smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie ..... I - 11891

1. O nevyhnutnosti posudzovania vplyvov na životné prostredie ..... I - 11891

2. O posúdených vplyvoch na životné prostredie ..... I - 11892

V — O trovách konania ..... I - 11895

VI — Návrh ..... I - 11896

I — Úvod

1. V tomto konaní týkajúcom sa nesplnenia povinnosti vytýka Európska komisia, že Španielske kráľovstvo pri povoľovaní a kontrole prevádzky rôznych projektov povrchovej ťažby v oblasti autonómneho spoločenstva Kastílie a Leónu porušilo smernicu o posudzovaní vplyvov na životné prostredie [2] a smernicu o biotopoch [3]. Tieto projekty sa nachádzajú v rámci lokality chránenej podľa smernice o biotopoch a smernice o ochrane vtáctva [4]. Komisia kritizuje posudzovanie vplyvov na životné prostredie niektorých projektov a poškodzovanie lokality.

2. Mnohé z predložených právnych otázok sa dajú vyriešiť na základe existujúcej judikatúry. Doteraz však ešte nie je objasnené, ako ďaleko siaha povinnosť zabrániť poškodeniu lokality a rušeniu podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch, keď ide o vplyvy projektov, ktoré boli povolené pred účinnosťou ochranných ustanovení smernice o biotopoch. [5] Nejasnosti existujú aj v súvislosti s predpísaným rozsahom posudzovania dopadu na životné prostredie podľa smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. [6] Tento prípad obsahuje ďalej ťažkosti predovšetkým pri posudzovaní komplexného skutkového stavu.

II — Právny rámec

A — *Smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*

3. V článku 2 ods. 1 sa stanovuje cieľ smernice:

„Členské štáty prijmú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že pred udelením povolenia sa všetky projekty, ktoré pravdepodobne budú mať podstatný vplyv na životné prostredie z dôvodu, okrem iného, ich charakteru, veľkosti, alebo umiestnenia, budú podliehať

2 — Smernica Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, s. 40; Mim. vyd. 15/001, s. 248), zmenená a doplnená smernicou Rady 97/11/ES z 3. marca 1997 (Ú. v. ES L 73, s. 5; Mim. vyd. 15/003, s. 151).

3 — Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), naposledy zmenená a doplnená nariadením (ES) č. 1882/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 29. septembra 2003 (Ú. v. EÚ L 284, s. 1; Mim. vyd. 01/004. s. 447).

4 — Smernica Rady 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. ES L 103, s. 1; Mim. vyd. 15/001, s. 98), konsolidovaná smernicou 2009/147/ES z 30. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 20, 2010, s. 7).

5 — Pozri k tomu najmä bod 68 a nasl. a bod 106 a nasl. nižšie.

6 — Pozri k tomu najmä bod 168 a nasl. nižšie.

postupu povolenia a budú posúdené z hľadiska ich vplyvov. Tieto projekty sú definované v článku 4.“

4. V článku 3 sa opisuje predmet posudzovania dopadu na životné prostredie:

„Posudzovanie dopadu na životné prostredie identifikuje, popíše a posúdi náležitým spôsobom, pri každom prípade jednotlivo a v súlade s článkami 4 až 11, priame a nepriame vplyvy projektu na nasledujúce faktory:

— ľudské bytosti, živočíšstvo a rastlinstvo,

— pôdu, vodu, vzduch, podnebie a krajinu,

— hmotný majetok a kultúrne dedičstvo,

— súčinnosť medzi faktormi uvedenými v prvej, druhej a tretej zarážke.“

5. Podľa článku 4 ods. 1 a prílohy I bodu 19 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie podliehajú povrchové bane, ktoré zaberajú plochu viac ako 25 hektárov, povinne posúdeniu podľa článkov 5 až 10.

6. Článok 5 upravuje, aké informácie je potrebné uviesť v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie:

„1. V prípade projektov, ktoré sa, podľa článku 4, musia podrobiť posúdeniu dopadu na životné prostredie v súlade s článkami 5 až 10, členské štáty prijmú nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie toho, aby navrhovateľ predložil vo vhodnej forme informácie, ktoré sú uvedené v prílohe IV, ak:

a) členské štáty považujú tieto informácie vo k vzhľadom na dané štádium postupu pri udeľovaní povolenia a vzhľadom na špecifické charakteristiky daného projektu alebo určitého typu projektov a vzhľadom na prípadne dotknuté zložky životného prostredia za dôležité;

b) členské štáty považujú za odôvodnené žiadať od navrhovateľa zhromaždenie týchto informácií vzhľadom na súčasný stav poznania a metód posudzovania.

2. …

3. Informácia, ktorú má poskytnúť navrhovateľ v súlade s odsekom 1, musí obsahovať minimálne:

— popis projektu s informáciou o mieste, projektovom riešení a veľkosti projektu,

— popis predpokladaných opatrení s cieľom zabrániť, znížiť, a ak je to možné, odstrániť podstatné nepriaznivé vplyvy,

— údaje potrebné na určenie a posúdenie hlavných vplyvov, ktoré by projekt mal na životné prostredie,

— náčrt hlavných alternatív vypracovaných navrhovateľom a určenie hlavných dôvodov pre jeho výber so zreteľom na environmentálne vplyvy,

— netechnické súhrn informácií uvedených v predchádzajúcich zarážkach.

4. …“

4. Popis [1] pravdepodobne významných vplyvov navrhovaného projektu na životné prostredie, ktoré vyplývajú z:

— existencie projektu,

— využitia prírodných zdrojov,

— emisií znečisťujúcich látok, tvorby a zneškodnenia odpadov,

a navrhovateľov popis predpokladaných metód použitých na posúdenie vplyvu na životné prostredie.

…

[1] Tento popis by mal obsiahnuť priame vplyvy a akékoľvek nepriame, sekundárne, kumulatívne, krátko-, stredno- a dlhodobé, trvalé a dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy projektu.“

7. Informácie podľa článku 5 ods. 1 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sú spresnené v prílohe IV:

„…

B — *Smernica o ochrane vtáctva*

8. Článok 4 ods. 1 a 2 smernice o ochrane vtáctva upravuje, že členské štáty klasifikujú najvhodnejšie územia pre ochranu druhov

vtáctva uvedeného v prílohe I smernice a sťahovavých druhov vtáctva ako osobitne chránené územia (ďalej len „OCHÚ“).

9. V prílohe I smernice o ochrane vtáctva je uvedený najmä tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*).

10. Článok 4 ods. 4 prvá veta smernice o ochrane vtáctva upravuje ochranu OCHÚ:

„Čo sa týka ochrany oblastí uvedených vyššie v odsekoch 1 a 2, členské štáty prijmú vhodné opatrenia, aby zabránili znečisteniu alebo poškodzovaniu biotopov alebo akýmkoľvek rušivým vplyvom pôsobiacim na vtáctvo, pokiaľ by boli vážne vzhľadom na ciele tohto článku.“

C — *Smernica o biotopoch*

11. Podľa článku 4 ods. 1 a prílohy III (etapa 1) smernice o biotopoch navrhujú členské štáty Komisii lokality, v ktorých sa vyskytujú prirodzené biotopy uvedené v prílohe I a udomácnené druhy uvedené v prílohe II. Komisia vyberie z návrhov podľa článku 4 ods. 2 a prílohy III (etapa 2) tie lokality, ktoré zaradí na zoznam lokalít európskeho významu (ďalej len „LEV“).

12. Z druhov a biotopov, ktoré sa majú chrániť podľa smernice o biotopoch, sa niektoré považujú za prioritné. Podľa článku 1 písm. d) a h) sa vyznačujú tým, že im hrozí vymiznutie a Únia má za ich zachovanie mimoriadnu zodpovednosť.

13. V danom prípade majú význam tieto biotopy prílohy I smernice o biotopoch, ktoré nie sú prioritné:

— 4030 – Európske suché vresoviská,

— 4090 – Endemické oro-mediteránne vresoviská s porastami krucinky (*Genista spp.*),

— 6160 – Travinno-bylinné porasty s kostravou *Festuca indigesta* v iberských horách,

— 6510 – Nížinné kosné lúky (psiarka lúčna *Alopecurus pratensis*, krvavec lekársky *Sanguisorba officinalis*),

— 8230 – Pionierska vegetácia na silikátovom skalnatom podloží (*Sedo-Scleranthion* alebo *Sedo albi-Veronicion dillenii*) a

— 9230 – Galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica.*

14. Okrem toho treba poukázať na medveďa hnedého (*Ursus arctos*), ktorý je uvedený v prílohe II smernice o biotopoch ako prioritný druh.

15. Ustanovenia týkajúce sa ochrany lokalít sú uvedené v článku 6 ods. 2 až 4 smernice o biotopoch:

„2. Členské štáty podniknú primerané kroky, aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

3. Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je potrebný pre ňu, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samotne [samostatne – *neoficiálny preklad*], alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, podlieha primeranému odhadu jeho dosahov [primeranému posúdeniu jeho vplyvov – *neoficiálny preklad*] na danú lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Na základe výsledkov zhodnotenia dosahov na lokalitu [vplyvov na lokalitu – *neoficiálny preklad*] a podľa ustanovení odseku 4 príslušné vnútroštátne orgány súhlasia s plánom alebo projektom iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality, a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

4. Ak sa aj napriek negatívnemu odhadu dosahov [negatívnemu posúdeniu vplyvov – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z dôvodov vyššieho verejného záujmu [z naliehavých dôvodov prevažujúceho verejného záujmu – *neoficiálny preklad*], vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená.

…“

16. Desiate odôvodnenie smernice o biotopoch k tomu uvádza:

„keďže sa musí urobiť primerané vyhodnotenie každého plánu alebo programu, ktorý môže mať významný vplyv na ciele ochrany v lokalite, ktorá bola označená alebo bude označená v budúcnosti“.

17. Článok 7 smernice o biotopoch prenáša tieto ustanovenia na OCHÚ podľa smernice o ochrane vtáctva:

„Záväzky vyplývajúce z článku 6 ods. 2, 3 a 4 tejto smernice nahradia akékoľvek záväzky vyplývajúce z prvej vety článku 4 ods. 4 smernice 79/409/EHS, pokiaľ ide o územia

klasifikované podľa článku 4 ods. 1 alebo podobne uznané podľa článku 4 ods. 2 uvedenej smernice, a to odo dňa vykonania tejto smernice alebo oznámenia, alebo uznania členským štátom podľa smernice 79/409/EHS, ak je tento druhý dátum neskorší."

18. Toto ustanovenie je vysvetlené siedmym odôvodnením smernice o biotopoch takto:

„Všetky označené územia vrátane tých, ktoré sú alebo budú klasifikované ako územia osobitnej ochrany podľa smernice Rady 79/409/EHS…, budú musieť byť začlenené do súvislej európskej ekologickej sústavy."

III — Skutkový stav, konanie pred podaním žaloby a návrhy účastníkov konania

19. Územie „Alto Sil" na hornom toku rieky Sil má rozlohu vyše 43 000 hektárov a leží na severozápade španielskeho autonómneho spoločenstva Kastílie a Leónu, blízko autonómnych oblastí Galícia a Astúria. Je súčasťou veľkoplošného reťazca ochranných území, ktoré prevažne na seba nadväzujú od Galície až po Kantábriu. [7]

20. Španielsko navrhlo „Alto Sil" v roku 1998 za LEV podľa smernice o biotopoch a klasifikovalo ho v roku 2000 ako OCHÚ podľa smernice o ochrane vtáctva. Komisia zaradila 7. decembra 2004 toto územie pod č. ES0000210 na zoznam LEV podľa smernice o biotopoch. [8]

21. V štandardnom dotazníku týkajúcom sa lokality zaslanom Komisii je uvedených o. i. 10 až 15 exemplárov medveďa hnedého a 42 až 47 samčích exemplárov kantábrijského poddruhu tetrova hlucháňa (*Tetrao urogallus cantabricus*), ako aj najmä tieto biotopy:

— 4030 – Európske suché vresoviská (50 % lokality, t. j. vyše 21 000 hektárov),

— 4090 – Endemické oro-mediteránne vresoviská s porastami krucinky (*Genista spp.*) (6 % lokality, t. j. približne 2 600 hektárov),

7 — Pozri http://natura2000.eea.europa.eu/N2KGisViewer.html#siteCode=ES0000210

8 — Rozhodnutie Komisie 2004/813/ES zo 7. decembra 2004, ktorým sa prijíma v súlade so smernicou Rady 92/43EHS zoznam lokalít európskeho významu pre atlantický biogeografický región [oznámené pod číslom K(2004) 4032] (Ú. v. EÚ L 387, s. 1).

— 6160 – Travinno-bylinné porasty s kostravou *Festuca indigesta* v iberských horách (1 % lokality, t. j. približne 430 hektárov),

— 8230 – Pionierska vegetácia na silikátovom skalnatom podloží (*Sedo-Scleranthion* alebo *Sedo albi-Veronicion dillenii*) (13 % lokality, t. j. vyše 5 500 hektárov) a

— 9230 – Galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica* (6 % lokality, t. j. približne 2 600 hektárov).

22. Komisia sa v roku 2001 dozvedela o rôznych projektoch povrchovej ťažby uhlia, ktoré by mohli poškodiť územie „Alto Sil“.

23. Po prvých zisťovaniach vyzvala Španielsko v roku 2003, aby sa najskôr vyjadrilo k možnému porušeniu smernice o biotopoch a smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V roku 2005 zaslala Španielsku prvé odôvodnené stanovisko. Španielsko predložilo ako odpoveď o. i. štúdiu, v ktorej sú preskúmané vplyvy rôznych projektov a navrhnuté opatrenia na ochranu lokality (ďalej len „štúdia z roku 2005“). [9]

24. Komisia následne po dvoch rozsudkoch Súdneho dvora [10] znovu posúdila skutkový stav a 29. februára 2008 vyzvala Španielsko druhýkrát, aby sa k veci vyjadrilo. Po odpovedi zo 7. mája 2008 a ďalších kontaktoch nasledovalo 1. decembra 2008 doplňujúce odôvodnené stanovisko Komisie, v ktorom stanovila Komisia Španielsku lehotu na ukončenie porušovania do 1. februára 2009. Španielsko zaslalo potom až 30. júla 2009 dodatočné informácie.

25. Projekty povrchovej ťažby sa podľa informácií, ktoré sú k dispozícii, delia na dve skupiny.

26. Na sever od rieky Sil a obce Villablino prebieha ťažba na rôznych vrcholoch a horských hrebeňoch. Medzi týmito projektmi ležia väčšinou údolia a potoky, takže sú od seba vzdialené približne jeden až dva kilometre. Komisia má námietky voči povrchovým baniam „Feixolín“ (95,86 hektára, povolená v roku 1986, medzičasom už prebieha renaturalizácia) a na ňu nadväzujúcej „Ampliación de Feixolín“ (rozšírenie „Feixolínu“, 93,9 hektára), ako aj „Fonfría“ (350 hektárov, povolená 21. júla 1999). Na východ a západ od týchto projektov sa pritom plánujú ďalšie povrchové

9 — Informe relativeo a la queja 2001/4914 – Análisis de afecciones y propuesta de medidas, s. 184 a nasl. prílohy žaloby.

10 — Rozsudky z 13. januára 2005, Dragaggi a i., C-117/03, Zb. s. I-167, a zo 14. septembra 2006, Bund Naturschutz in Bayern a i., C-244/05, Zb. s. I-8445.

bane. Všetky sa nachádzajú v rámci lokality „Alto Sil“.

27. Obzvlášť zložitý je skutkový stav týkajúci sa rozšírenia „Feixolínu“. Tento projekt ešte nebol v dobe uplynutia lehoty pre odôvodnené stanovisko povolený, napriek tomu sa na časti plochy s rozlohou 35,24 hektára už realizoval. Španielske orgány z toho dôvodu uložili 9. novembra 2009 pokutu a nariadili určité opatrenia. [11] Dňa 11. júna 2009 bolo však využívanie tejto bane už povolené na čiastkovej ploche 39,62 hektára a 7. októbra 2009 boli nariadené určité opatrenia na obmedzenie a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie.

28. Vo vzdialenosti približne 10 až 15 kilometrov, južne od rieky Sil, na juhozápade obce Villa Seca de Laciano sa nachádzajú ostatné Komisiou kritizované projekty „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ (196 hektárov, povolený v roku 1986, medzičasom v plnom rozsahu renaturalizovaný), „Nueva Julia“ (405 hektárov, povolený v roku 2003) a „Ladrones“ (117 hektárov, povolený v roku 2003). Tieto projekty navzájom priamo hraničia – spolu s jedným ďalším plánovaným projektom. Len „Ladrones“ sa nachádza v rámci „Alto Sil“.

29. Komisia napriek informáciám Španielska zastáva názor, že bolo porušené právo Únie,

11 — Pozri s. 442 a nasl. príloh vyjadrenia k žalobe.

a vo svojej žalobe, ktorá bola doručená na Súdny dvor 20. októbra 2009, navrhuje, aby Súdny dvor:

1. určil,

a) že Španielske kráľovstvo si tým, že povolilo povrchovú ťažbu v baniach „Fonfría“, „Nueva Julia“ a „Ladrones“ bez toho, aby uvedené povolenie podmienilo preskúmaním, ktoré by umožnilo vhodne určiť, opísať a posúdiť priame, nepriame a kumulatívne účinky súčasných projektov povrchovej ťažby, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článkov 2, 3 a článku 5 ods. 1 a 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;

b) že Španielske kráľovstvo si tým, že od roku 2000, v ktorom bolo územie „Alto Sil“ klasifikované ako OCHÚ,

— povolilo ťažbu v povrchových baniach „Nueva Julia“ a „Ladrones“ bez toho, aby ju podrobilo adekvátnemu vyhodnoteniu možných vplyvov týchto projektov, a v každom prípade bez toho, aby sa dodržali podmienky, ktoré umožňujú uskutočnenie projektu napriek riziku, ktoré uvedené projekty predstavujú

pre druh „tetrova hlucháňa“, pričom je jedným z dôvodov vedúcich ku klasifikácii „Alto Sil“ ako OCHÚ, a v prípade neexistujúcich alternatívnych riešení, z dôvodov vyššieho verejného záujmu, ako aj tým, že Komisii oznámilo len nevyhnutné kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie koherencie sústavy Natura 2000, a

— neprijalo potrebné opatrenia, aby zabránilo poškodeniu biotopov tohto druhu, pre ktorý bolo uvedené územie označené ako OCHÚ, ako aj značnému rušeniu tohto druhu, spôsobenému ťažbou v povrchových baniach „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ „Fonfría“, „Ampliación de Feixolín“ a „Nueva Julia“,

nesplnilo povinnosti, ktoré mu vo vzťahu k OCHÚ „Alto Sil“ vyplývajú z článku 6 ods. 2, 3 a 4 v spojení s článkom 7 smernice o biotopoch;

c) že Španielske kráľovstvo si tým, že od januára 1998 neprijalo v súvislosti s ťažbou minerálov v baniach „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“, „Fonfría“ a „Nueva Julia“ opatrenia potrebné na ochranu ekologického významu, ktorý má navrhované územie „Alto Sil“ na vnútroštátnej úrovni, nesplnilo povinnosti vo vzťahu k tejto lokalite, ktoré mu vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora obsiahnutej v rozsudkoch z 13. januára 2005, Dragaggi, C-117/03 a zo 14. septembra 2006, Bund Naturschutz in Bayern, C-244/05; a

d) že Španielske kráľovstvo si tým, že od decembra 2004:

— povolilo povrchovú ťažbu (v prípade baní „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“, „Fonfría“ a „Nueva Julia“), ktoré mohli mať významný vplyv na dôvody ochrany, ktoré viedli k vyhláseniu „Alto Sil“ za LEV, bez adekvátneho vyhodnotenia možných vplyvov uvedených baní a v každom prípade bez toho, aby sa dodržali podmienky, ktoré umožňujú uskutočnenie projektu napriek riziku, ktoré uvedené projekty predstavujú pre druh tetrova hlucháňa, pričom je jedným z dôvodov vedúcich ku klasifikácii „Alto Sil“ ako OCHÚ, a v prípade neexistujúcich alternatívnych riešení, z dôvodov vyššieho verejného záujmu, a až po tom ako by

Komisii oznámilo kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie koherencie sústavy Natura 2000,

— neprijalo potrebné opatrenia, aby zabránilo poškodeniu biotopov živočíšnych druhov, ako aj ich značnému rušeniu, ktoré spôsobuje ťažba v baniach „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ „Fonfría“, „Nueva Julia“ a „Ampliación de Feixolín“,

nesplnilo povinnosti, ktoré mu vo vzťahu k LEV „Alto Sil“ vyplývajú z článku 6 ods. 2, 3 a 4 smernice o biotopoch; a

2. zaviazal Španielske kráľovstvo na náhradu trov konania.

30. Španielske kráľovstvo navrhuje, aby Súdny dvor:

— a) zamietol žalobu a

— b) zaviazal žalovanú inštitúciu na náhradu trov konania.

31. Účastníci konania predložili len písomné vyjadrenia.

IV — Právne posúdenie

32. Na rozdiel od členenia žaloby budem najprv skúmať žalobné dôvody týkajúce sa smernice o biotopoch a až potom uplatnenie smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

A — *O povoľovaní projektov „Nueva Julia“ a „Ladrones“ vzhľadom na územie na ochranu vtáctva „Alto Sil“*

33. Komisia zastáva v rámci prvej časti druhého žalobného dôvodu názor, že Španielsko si pri povoľovaní projektov „Nueva Julia“ a „Ladrones“ v roku 2003 nesplnilo povinnosti, ktoré mu vo vzťahu k OCHÚ „Alto Sil“ vyplývajú z článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch.

34. Španielsko už v dobe podania žiadostí o povolenie týchto projektov v roku 2001 [12] identifikovalo OCHÚ ako územie na ochranu vtáctva, takže projekty podliehali vzhľadom

12 — Pozri s. 72 príloh vyjadrenia k žalobe, pokiaľ ide o projekt „Nueva Julia“, a s. 98 týchto príloh, pokiaľ ide o projekt „Ladrones“.

na článok 7 smernice o biotopoch povoľovaciemu konaniu podľa článku 6 ods. 2 až 4 smernice.

35. Podľa článku 6 ods. 3 prvej vety smernice o biotopoch podlieha akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je pre ňu potrebný, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samostatne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, primeranému odhadu jeho vplyvov na danú lokalitu z hľadiska cieľov jej ochrany. Podľa druhej vety dajú príslušné vnútroštátne orgány súhlas s plánom alebo projektom na základe výsledkov zhodnotenia vplyvov na lokalitu a podľa ustanovení odseku 4 iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality, a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

36. Článok 6 ods. 4 smernice o biotopoch umožňuje za určitých podmienok projekty realizovať v súlade s odsekom 3 aj napriek negatívnemu výsledku.

1. O potrebe posudzovať projekty

37. Projekty povrchovej ťažby nesúvisia so správou OCHÚ „Alto Sil“, ani nie sú preň potrebné. V dôsledku toho nemožno uplatniť príslušné výnimky z rozsahu pôsobnosti povinnosti posudzovať vplyvy projektov podľa článku 6 ods. 3 prvej vety smernice o biotopoch.

38. Posudzovanie je teda potrebné v prípade, keď jednotlivý projekt môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samostatne alebo v spojení s inými plánmi a projektmi. Je to tak už vtedy, keď existuje pravdepodobnosť alebo riziko, že plány alebo projekty významne ovplyvnia predmetnú lokalitu. [13]

39. Ako vyplýva z článku 6 ods. 3 prvej vety smernice o biotopoch v spojení s jej desiatym odôvodnením, význam vplyvu plánov alebo projektov na lokalitu treba posudzovať vo vzťahu k cieľom jej ochrany. [14]

40. Takéto posudzovanie treba pri pochybnostiach týkajúcich sa neexistencie podstatných vplyvov vykonať spôsobom zohľadňujúcim najmä zásadu predchádzania škodám. Táto zásada je jedným zo základných pilierov politiky vysokej úrovne ochrany, ktorú presadzuje Únia v oblasti životného prostredia podľa článku 191 ods. 2 prvého pododseku

13 — Rozsudky zo 7. septembra 2004, Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, Zb. s. I-7405, bod 43, a zo 4. októbra 2007, Komisia/Taliansko, „Altamura“, C-179/06, Zb. s. I-8131, bod 34.

14 — Pozri rozsudky Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný, bod 46 a nasl., a Altamura, už citovaný, bod 35.

ZFEÚ. V jej zmysle sa má vykladať smernica o biotopoch. [15]

41. Keďže v rámci konania o nesplnení povinnosti prináleží Komisii preukázať existenciu údajného nesplnenia povinnosti, prináleží jej predložiť dôkaz, že plán alebo projekt môže vo svetle špecifických environmentálnych vlastností a podmienok dotknutej lokality túto lokalitu významne ovplyvniť, berúc do úvahy ciele ochrany, ktoré pre ňu boli stanovené. [16]

42. Námietky Komisie sa týkajú zachovania kantábrijského tetrova hlucháňa. Tento poddruh tetrova hlucháňa sa v Španielsku považuje za ohrozený. Je nesporné, že sa ho týkajú ciele zachovania územia na ochranu vtáctva „Alto Sil".

43. Treba preto preskúmať, či uvedené dva projekty povrchovej ťažby môžu podstatne ohroziť zachovanie kantábrijského tetrova hlucháňa na území na ochranu vtáctva „Alto Sil".

44. Projekt „Ladrones" sa nachádza na chránenom území. Priamo dotknuté plochy teda už nemôžu prispievať k zachovaniu tetrova hlucháňa, prinajmenšom do renaturalizácie. Aj po skončení ťažby bude dlho trvať, kým tieto plochy opäť dosiahnu porovnateľné ekologické funkcie, ak to vôbec bude možné.

45. Aj iné časti lokality môžu byť poškodené hlukom, vibráciami a ďalšími vplyvmi pri realizácii projektu. Podľa štúdie, ktorú predložilo Španielsko, môže hluk z povrchovej ťažby pôsobiť až do vzdialenosti štyroch kilometrov; pri vibráciách sa predpokladá účinok na vzdialenosť 300 metrov. [17] Tieto možné vplyvy sú špecificky závažné, pretože projekt „Ladrones" priamo hraničí s takzvaným kritickým areálom pre zachovanie tetrova hlucháňa, teda s biotopom, ktorý je pravdepodobne pre tento druh vtáctva obľúbený. [18]

46. „Nueva Julia" sa síce nachádza mimo OCHÚ, avšak priamo na jeho hranici. Rušenie v určitých častiach lokality, najmä hlukom a vibráciami, je preto taktiež možné. To platí najmä pre spomenutý kritický areál, ktorý sa

15 — Rozsudky Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 44, a z 13. decembra 2007, Komisia/Írsko, C-418/04, Zb. s. I-10947, bod 254.

16 — Rozsudok Altamura, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 37 a nasl. a tam citovaná judikatúra.

17 — Informe relativo a la queja 2001/4914, príloha 9 k žalobe, s. 221 a nasl.

18 — AS-03, pozri Plano I, s. 48 príloh k žalobe.

nachádza maximálne vo vzdialenosti jedného kilometra od hranice bane „Nueva Julia“.

47. Treba navyše pripomenúť, že článok 6 ods. 3 prvá veta smernice o biotopoch nezahŕňa len tie vplyvy, ktoré sú možné pri samostatnom pohľade, ale výslovne zahŕňa aj vzájomné pôsobenie v spojení s inými plánmi alebo projektmi. Takéto vzájomné pôsobenie je v tomto prípade možné už aj preto, lebo sa v malej vzájomnej vzdialenosti realizujú alebo prinajmenšom plánujú realizovať rôzne projekty povrchovej ťažby. Môžu k tomu pribudnúť ďalšie vplyvy napríklad z osídlení a dopravných komunikácií v tejto oblasti. Nestačí pritom zohľadniť len rušenie daného druhu v takzvanom kritickom areáli, ale aj to, že môže dôjsť k rozdeleniu rôznych populácií tohto druhu vtáctva, takže sa medzi nimi sťaží alebo znemožní kontakt. [19]

48. Oba projekty povrchovej ťažby teda môžu podstatne negatívne ovplyvniť zachovanie kantábrijského tetrova hlucháňa na území na ochranu vtáctva „Alto Sil“. Tento názor potvrdzuje aj to, že samotné Španielsko v štandardnom dotazníku pre dané územie uviedlo projekt povrchovej ťažby ako podstatne ohrozujúci túto lokalitu.

2. O posudzovaní vplyvov s ohľadom na cieľ zachovať OCHÚ „Alto Sil“

49. Treba preto posúdiť vplyvy oboch projektov na uvedené ochranné územie.

50. Toto posúdenie sa musí uskutočniť takým spôsobom, že povolenie predmetného plánu alebo projektu môže byť udelené len pod podmienkou, že sa príslušné vnútroštátne orgány presvedčili, že tento plán alebo projekt nebude mať škodlivé následky na integritu dotknutej lokality, pričom musia príslušné orgány odoprieť súhlas s plánom alebo projektom, ak prevláda neistota, či nevzniknú žiadne takéto nepriaznivé vplyvy. [20]

51. Pokiaľ ide o kritériá, na základe ktorých môžu príslušné orgány získať potrebnú istotu, Súdny dvor spresnil, že musí byť vylúčené, aby z vedeckého hľadiska pretrvávala

19 — Pozri Informe sobre la incidencia de las actividades mineras sobre el urogallo cantábrico in Laciana, príloha 19 k žalobe, s. 650 a nasl.

20 — Rozsudky Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, body 56 a 57; z 26. októbra 2006, Komisia/Portugalsko, C-239/04, Zb. s. I-10183, bod 20, a z 20. septembra 2007, Komisia/Taliansko, C-304/05, Zb. s. I-7495, bod 58.

dôvodná pochybnosť [21], pričom sa tieto orgány musia opierať o najlepšie vedecké znalosti v tejto oblasti [22].

52. Z údajov Španielska ani z obsahu spisu nevyplýva, že by sa vykonalo takéto posudzovanie týkajúce sa zachovania tetrova hlucháňa.

53. Dokumenty týkajúce sa povoľovania povrchovej ťažby „Nueva Julia" tetrova hlucháňa ani len nespomínajú.

54. Španielsko síce poukazuje na to, že v rozhodnutí o povolení povrchovej ťažby „Ladrones" sa konštatuje, že boli preskúmané možné vplyvy tohto projektu na tetrova hlucháňa a dospelo sa k priaznivému hodnoteniu. [23] Je to však len tvrdenie orgánu, ktorý vydal povolenie, a ako také nemôže preukázať primerané posudzovanie vplyvov. Príslušný dokument Španielsko nepredložilo.

55. Španielsko síce zdôrazňuje, že miesta na rituály párenia tetrova hlucháňa nie sú rušené, z toho však ešte nevyplýva, že tetrov hlucháň zostáva nerušený vo všetkých štádiách svojho vývinu. Najmä nie je vylúčené, že použitie vyššie uvedeného kritického areálu je negatívne ovplyvnené obidvoma povrchovými baňami.

56. Španielsko sa nakoniec odvoláva na uvedenú štúdiu z roku 2005, ktorá skúma možné vplyvy projektu „Fonfría", ako aj kumulatívne vplyvy spolu s inými projektmi povrchovej ťažby. Nie je tu však podstatné, či táto štúdia dostatočne skúma vplyvy projektov „Nueva Julia" a „Ladrones" na ochranu tetrova hlucháňa na území na ochranu vtáctva „Alto Sil". Vplyvy projektu musia byť totiž podľa článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch preskúmané pred jeho povolením. [24] Povolenia, o ktoré ide v danom prípade, však boli vydané už v roku 2003.

57. Ako Komisia právom zdôrazňuje, táto štúdia navyše konštatuje, že predtým vykonané skúmania vplyvov na územie riadne nepreskúmali možné vplyvy projektov. [25]

21 — Rozsudok Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, body 59 a 67; Castro Verde, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 24, a Komisia/Írsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 258.

22 — Rozsudok Taliansko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 59.

23 — Poznámka pod čiarou 4 k bodu 20 dupliky poukazujúca na povolenie tohto projektu z 24. novembra 2003, s. 105 a nasl. príloh vyjadrenia k žalobe.

24 — Rozsudok Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 72.

25 — S. 240 príloh žaloby.

58. Keďže projekty „Nueva Julia“ a „Ladrones“ teda neboli primerane posúdené, ich povolenie nevyhnutne porušuje článok 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch. Je to z dôvodu, že povoleniu podľa článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch predmetného projektu by malo predchádzať, že sa príslušné orgány presvedčia, že nevzniknú žiadne nepriaznivé vplyvy na danú lokalitu ako takú. [26] Je však vylúčené, že sa o tom mohli presvedčiť bez akéhokoľvek preskúmania vplyvov.

59. Z rovnakých dôvodov neboli dané podmienky pre vydanie povolenia podľa článku 6 ods. 4 smernice o biotopoch. V tomto ustanovení sa uvádza, že ak sa aj napriek negatívnemu posúdeniu vplyvov vykonanému podľa článku 6 ods. 3 prvej vety smernice a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z dôvodov vyššieho verejného záujmu vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude chránená. [27]

60. Španielsko síce vyzdvihuje význam ťažby pre miestne hospodárstvo a zastáva názor, že vplyvy na zachovanie tetrova hlucháňa sú nepatrné. Bez primeraného preskúmania vplyvov však tieto úvahy nie sú relevantné.

61. Článok 6 ods. 4 smernice o biotopoch sa totiž uplatní len po tom, ako sa preskúmali vplyvy plánu alebo projektu podľa článku 6 ods. 3 smernice. Znalosť vplyvov s ohľadom na ciele stanovené na zachovanie sporného územia je neodmysliteľnou podmienkou pre použitie článku 6 ods. 4. Bez toho nemožno preveriť podmienky použitia tejto výnimky. Preskúmanie prípadných dôvodov vyššieho verejného záujmu a existencie menej škodlivých alternatívnych riešení totiž vyžaduje zváženie týchto okolností v porovnaní so zásahmi, ktoré územiu spôsobí skúmaný plán alebo projekt. Okrem toho sa zásahy do takejto lokality musia presne určiť, aby bolo možné určiť povahu prípadných kompenzačných opatrení. [28]

26 — Rozsudky Waddenvereniging a Vogelbescherming-svereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, body 56 a 57; Komisia/Portugalsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 20, a Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 58.

27 — Rozsudok Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 81.

28 — Rozsudok Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 83.

62. Z uvedených dôvodov si Španielsko tým, že povolilo povrchovú ťažbu v baniach „Nueva Julia“ a „Ladrones“ bez primeraného preskúmania možných vplyvov týchto projektov nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch.

B — *O poškodzovaní územia na ochranu vtáctva „Alto Sil“*

63. Komisia v druhej časti druhého žalobného dôvodu vytýka, že Španielsko porušilo článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch, pretože neprijalo potrebné opatrenia, aby zabránilo poškodzovaniu OCHÚ „Alto Sil“ prevádzkou povrchových baní „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“, „Fonfría“, rozšírenie „Feixolínu“ a „Nueva Julia“.

64. Podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch prijmú členské štáty primerané opatrenia, aby sa na chránených územiach, na ktoré sa tento predpis vzťahuje, predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

1. O aplikovateľnosti článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch

65. Najprv treba preskúmať, či článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch možno na vplyvy týchto projektov použiť. Toto ustanovenie sa totiž nevzťahuje na všetky poškodenia alebo rušenia ochranných území. Súdny dvor naopak konštatoval, že ak bol plán alebo projekt odsúhlasený na základe konania podľa článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch, je, pokiaľ ide o vplyv tohto plánu alebo projektu na príslušne chránenú lokalitu, akékoľvek súčasné použitie všeobecnej ochrannej normy článku 6 ods. 2 nadbytočné. [29]

66. Podľa toho sa článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch uplatní na už vykonané opatrenia na rozšírenie „Feixolínu“. Tieto boli vykonané bez povolenia, takže sa článok 6 ods. 3 a 4 ešte použiť nemohol.

67. Navyše z výsledku predchádzajúceho preskúmania podľa článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch vyplýva, že článok 6 ods. 2 platí aj pre vplyvy projektu „Nueva Julia“.

29 — Rozsudok Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 35.

Totiž v prípade, ak bolo povolenie plánu alebo projektu vydané v dôsledku porušenia článku 6 ods. 3 smernice, porušenie článku 6 ods. 2 v súvislosti s OCHÚ možno konštatovať v prípade, že je preukázané poškodenie biotopu alebo rušenie druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené. [30]

68. Použitiu článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch na vplyvy povrchových baní „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ a „Fonfría“ by však mohlo brániť, že boli povolené pred účinnosťou ochrany lokality podľa smernice o biotopoch.

69. Súdny dvor už konštatoval, že projekt, ktorý bol povolený pred uplynutím lehoty na prebratie smernice o biotopoch alebo konanie o jeho povolenie začalo pred pristúpením príslušného členského štátu k Európskej únii, nepodlieha ustanoveniu článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch o preskúmaní jeho vplyvov na dané územie *ex-ante*. [31] Nebolo by totiž vhodné, aby konania, ktoré sú už na vnútroštátnej úrovni zložité a ktoré boli formálne začaté pred uplynutím lehoty na prebratie uvedenej smernice, boli dodatočne zaťažené a spomalené špecifickými požiadavkami smernice a aby boli ovplyvnené už vzniknuté situácie. [32]

70. Táto judikatúra sa však týka len procesnoprávnych aspektov. Súdny dvor naproti tomu opakovane zdôraznil, že materiálne požiadavky ochrany lokality podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch sa existujúcimi povoleniami nevylučujú. Toto ustanovenie teda umožňuje vyhovieť základnému cieľu udržať a uchrániť kvalitu životného prostredia spolu s ochranou prirodzeného životného prostredia rovnako pre voľne žijúce zvieratá ako pre rastlinstvo v zmysle prvého odôvodnenia tejto smernice v prípade, že sa plán alebo projekt povolený podľa článku 6 ods. 3 ukáže byť neskôr, a to aj v prípade, keď nedošlo k žiadnemu pochybeniu, za ktoré by zodpovedali príslušné vnútroštátne orgány, spôsobilý spôsobiť poškodzovanie alebo rušenie. [33] Navyše môže článok 6 ods. 2 viesť

30 — Rozsudok Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 94, ilustratívne moje návrhy prednesené v tejto veci z 19. apríla 2007, bod 62; pozri aj rozsudok Komisia/Írsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 263, a moje návrhy prednesené v tejto veci zo 14. septembra 2006, bod 173.

31 — Rozsudky z 23. marca 2006, Komisia/Rakúsko, C-209/04, Zb. s. I-2755, body 53 až 62, a zo 14. januára 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, Zb. s. I-131, bod 48.

32 — Rozsudok Komisia/Rakúsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 57, s odkazom na judikatúru týkajúcu sa smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

33 — Rozsudok Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 37.

k povinnosti následne skontrolovať existujúce povolenia; [34] preto sa na uskutočnenie projektu schváleného pred uplynutím lehoty na prebratie smernice o biotopoch vzťahuje pôsobnosť tohto ustanovenia. [35]

71. V dôsledku toho zaväzuje článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch členské štáty, aby aj pri starších projektoch prijali potrebné opatrenia na zabránenie poškodenia alebo rušenia chráneného územia. Oprávnené záujmy držiteľov povolení sa v nevyhnutných prípadoch musia uspokojiť formou odškodnenia.

72. Táto judikatúra nie je v rozpore so zákazom spätnej účinnosti právnych noriem. Nová právna norma platí naopak od nadobudnutia svojej účinnosti. Hoci sa neuplatní na právne situácie, ktoré vznikli a definitívne prebehli za účinnosti predchádzajúceho zákona, uplatní sa ale na ich budúce účinky. [36] Preto môžu napríklad nové právne normy na ochranu patentov obmedziť rozsah ochrany existujúcich patentov. [37] Situácia pri existujúcich povoleniach projektov, ktoré môžu poškodiť alebo podstatne rušiť chránené územia, je obdobná. Tieto povolenia sa po označení územia za chránené smú využívať len v rozsahu, aký je v súlade s ochranou lokality.

73. Pokiaľ ide o ochranu tetrovov hlucháňov, je dôvera v platnosť povolení, ktorá je hodná ochrany, vylúčená už preto, lebo treba vychádzať z toho, že územie „Alto Sil“ podliehalo už predtým, ako bolo klasifikované ako územie na ochranu vtáctva, prísnym požiadavkám ochrany ako faktické územie na ochranu vtáctva podľa článku 4 ods. 4 prvej vety smernice o ochrane vtáctva [38], a to aj v prípade, že Komisia nevytýkala nesplnenie tohto ustanovenia. Projekty, ktoré môžu územie poškodzovať alebo vážne naň rušivo vplývať, nemali byť teda v zásade od pristúpenia Španielska k Európskemu hospodárskemu spoločenstvu v roku 1986 [39] už povoľované. [40]

34 — Rozsudok z 20. októbra 2005, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-6/04, Zb. s. I-9017, bod 58.

35 — Rozsudok Stadt Papenburg, už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 49.

36 — Rozsudky zo 6. júla 2010, Monsanto Technology, C-428/08, Zb. s. I-6765, bod 66, a zo 16. decembra 2010, Stichting Natuur en Milieu, C-266/09, Zb. s. I-13119, bod 32.

37 — Rozsudok Monsanto Technology, už citovaný v poznámke pod čiarou 36, bod 69.

38 — Pozri rozsudky zo 7. decembra 2000, Komisia/Francúzsko, C-374/98, Zb. s. I-10799, body 47 a 57; z 20. septembra 2007, Komisia/Taliansko, C-388/05, Zb. s. 2007, I-7555, bod 18, a z 18. decembra 2007, Komisia/Španielsko, C-186/06, Zb. s. I-12093, bod 26.

39 — Pozri rozsudok z 2. augusta 1993, Komisia/Španielsko, C-355/90, Zb. s. I-4221, bod 11.

40 — Z tohto hľadiska je situácia porovnateľná s rozsudkom Komisia/Taliansko, už citovaným v poznámke pod čiarou 38.

74. Vplyvy projektov, ktoré boli povolené pred klasifikovaním OCHÚ „Alto Sil“, podliehajú teda článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch.

2. O vplyvoch projektov

a) O zabratí plochy

75. Článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch vyžaduje prijať primerané opatrenia, aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

76. Keďže pri tomto žalobnom dôvode ide o OCHÚ podľa smernice o ochrane vtáctva, nie je tu rozhodujúce prípadné priame poškodenie jeho prirodzených biotopov, ale o poškodenie biotopov vtáctva, pre ktoré bolo OCHÚ identifikované – v danom prípade tetrova hlucháňa – ako aj o možné rušenie tohto druhu.

77. Ako poškodenie biotopov prichádza v danom prípade do úvahy zabratie plochy jednotlivými projektmi (pozri písm. a). Treba však preskúmať aj možné rušenie susedných plôch hlukom a vibráciami (pozri písm. b), ako aj pôsobenia projektov ako bariér (pozri písm. c).

78. Všetky Komisiou namietané projekty sa týkajú plôch, ktoré kantábrijskému tetrovovi hlucháňovi znemožňujú používať tieto plochy minimálne počas prevádzky povrchovej ťažby, ale pravdepodobne aj počas dlhšej doby po období renaturalizácie. Zmenšenie plochy poškodzuje OCHÚ v zmysle článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch, keď sa tým zhorší ochrana druhov vtáctva, pre ktoré sa OCHÚ identifikovalo. [41]

79. Projekty „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ a „Nueva Julia“ sa však nachádzajú mimo OCHÚ „Alto Sil“. Ich zabratie plochy preto priamo poškodenie lokality nemôže spôsobiť.

41 — Rozsudok Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 38, body 22 a 27.

80. Povrchové bane „Fonfría“, „Feixolín“ a rozšírenie „Feixolínu“ naproti tomu ovplyvňujú plochy v rámci OCHÚ. Komisia uvádza, že tieto projekty údajne zničili typ biotopu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*, ktorý je vhodný pre tetrova hlucháňa.

81. Komisia však príslušné dôkazy pre „Feixolín“ ani pre rozšírenie „Feixolínu“ nepredložila. Uvádza síce, bez toho, aby to bolo popierané, že uvedený biotop ešte v roku 2008 bezprostredne mimo hraníc projektu „Feixolín“ existoval. Táto okolnosť však nevyhnutne neznamená, že bol v rámci tohto projektu po roku 2000 tento biotop zničený. Ak tam tento biotop vôbec niekedy existoval, mohol byť zničený už pred jeho klasifikáciou ako OCHÚ v roku 2000. Navyše prinajmenšom pôvodný projekt „Feixolín“ tento typ biotopu podľa štúdie z roku 2005 neovplyvnil. [42] Pokiaľ ide o rozšírenie „Feixolínu“, uvedená štúdia síce uvádza stratu 19,9 hektára tohto typu biotopu, [43] avšak tieto projekty sa doposiaľ realizovali len na tretine plánovaných ťažobných plôch. [44] Nemožno preto vylúčiť, že typ biotopu 9230 sa vyskytuje len mimo doposiaľ dotknutej plochy.

42 — S. 235 príloh žaloby.
43 — S. 235 príloh žaloby.
44 — O rozsahu prác pozri s. 442 príloh vyjadrenia k žalobe.

82. Podľa štúdie z roku 2005 predloženej Španielskom bolo naproti tomu projektom „Fonfría“ zničených 17,92 hektára biotopu typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*, vhodného pre tetrova hlucháňa. [45] Tento projekt bol povolený v júli 1999 a podľa spisu bol realizovaný od roku 2001 [46], teda až po klasifikovaní OCHÚ.

83. Tento zásah do OCHÚ je kvalitatívne závažnejší než vyrúbanie približne 2 500 stromov pre lyžiarsku zjazdovku v podobne veľkom talianskom OCHÚ, ktoré považoval Súdny dvor za nesplnenie článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch. [47] Celoročne prevádzkovaná povrchová baňa totiž prekáža využívaniu danej plochy vtáctvom podstatne viac než lyžiarska zjazdovka, ktorá sa používa len v zime.

84. Španielsko síce uvádza, že dotknuté plochy nemajú pre ochranu tetrova hlucháňa nijaký význam. Na odôvodnenie tohto tvrdenia sa však odvoláva len na problematiku chýbajúcich miest pre rituály párenia. Rituál párenia je ale len jedným úsekom v živote tetrova hlucháňa. Aj Španielskom predložená štúdia z roku 2005 v tomto zmysle konštatuje, že odstránenie vegetácie poškodilo tetrova hlucháňa. [48]

45 — S. 235 príloh žaloby.
46 — Pozri s. 497 príloh žaloby.
47 — Rozsudok Taliansko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 95.
48 — S. 232 príloh žaloby.

85. Realizácia projektu „Fonfría“ teda spôsobila poškodenie OCHÚ „Alto Sil“, pretože biotop typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*, ktorý mohol byť využívaný tetrovom hlucháňom, bol zničený na ploche 17,92 hektára.

b) O vplyvoch na susediace plochy

86. Článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch vyžaduje, aby sa predišlo aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

87. Táto ochrana má značne ďalekosiahle dôsledky, pretože nie je potrebné preukazovať podstatné rušenie, ale podľa [nemeckého] znenia tohto ustanovenia stačí už to, že rušenie mohlo mať podstatný vplyv.

88. Ako už bolo uvedené, zo spisu vyplýva možné rušenie hlukom až do vzdialenosti štyroch kilometrov a vibráciami až do vzdialenosti 300 metrov. Medzi účastníkmi konania je nesporné, že tetrov hlucháň je veľmi citlivý. Podľa mapy predloženej Komisiou [49] sa rôzne pre tetrova hlucháňa kritické areály nachádzajú v rámci uvedených vzdialeností ku kritizovaným povrchovým baniam.

89. Podľa štúdie z roku 2005 sa však rušenie tohto druhu nedá považovať za podstatné pre tetrova hlucháňa, pretože sa jeho výskyt na všetkých okrajoch jeho územia rozšírenia zmenšil. Platí to aj pre miesta, kde sa nenachádzajú nijaké projekty ťažby. Tam došlo dokonca čiastočne k podstatne výraznejšiemu zníženiu. [50] Ako Španielsko správne zdôrazňuje, rušenie povrchovými baňami sa ani v iných dokumentoch nachádzajúcich sa v spise nepopisuje ako nebezpečenstvo pre tetrova hlucháňa. Komisia preto neposkytla potrebné dôkazy, že rušenie hlukom a vibráciami môže mať vo všeobecnosti podstatný vplyv.

90. Niečo iné platí však pre kritický areál AS-09, územie rituálov párenia „Robledo El Chano“, ktoré priamo hraničí s projektom

49 — Plano 1, s. 48 príloh žaloby. Keďže je mierka uvedená nesprávne, vzdialenosti boli vypočítané pomocou Google Maps Distance Calculator (http://www.daftlogic.com/projects-google-maps-distance-calculator.htm).

50 — S. 239 príloh žaloby.

povrchovej ťažby „Fonfría“. Toto územie rituálov párenia podľa informácií Španielska bolo síce už koncom 80. rokov opustené. [51] Podľa jedného Španielskom predloženého pozorovania na mieste v oblasti Kastílie a Leónu [52] však bolo ešte v roku 1999 používané a až pri kontrole v roku 2003 nebolo už obsadené.

91. Uvedené pozorovanie na mieste je jediným dokumentom v spise, z ktorého vyplýva, že sa zakladá na špecifickom pozorovaní tetrovov hlucháňov v tomto areáli. Má preto väčšiu váhu než samotné tvrdenie o skoršom opustení územia rituálov párenia, napríklad v štúdii z roku 2005. Keďže bolo pozorovanie na mieste uskutočnené španielskymi orgánmi a Španielsko ho ani nepoprelo, pokiaľ ide o jeho podstatu, ani ho neprehlásilo za neplatné, dokazuje to dostatočne, že tetrov hlucháň tieto územia rituálov párenia opustil v časovej súvislosti s otvorením prevádzky povrchovej bane „Fonfría“.

92. Navyše z listu dvoch uznávaných odborníkov, ktorí sa zúčastnili aj na vypracovaní španielskeho plánu na zachovanie kantábrijského tetrova hlucháňa, vyplýva, že tieto tetrovy opúšťajú prinajmenšom tie lesné plochy, ktoré ležia veľmi blízko pri projektoch povrchovej ťažby. [53] Treba preto vychádzať z toho, že rušenie tetrova hlucháňa projektom povrchovej ťažby „Fonfría“ v konkrétnom prípade spôsobilo opustenie územia rituálov párenia „Robledo El Chano“.

93. Prevádzka povrchovej ťažby „Fonfría“ spôsobila v dôsledku toho podstatné rušenie tetrova hlucháňa na území rituálov párenia „Robledo El Chano“.

c) O pôsobení projektov povrchovej ťažby ako bariér

94. Komisia nakoniec namieta, že projekty povrchovej ťažby prispievajú k izolácii častí populácií tetrova hlucháňa, pretože blokujú spojovacie koridory k iným populáciám.

95. Komisia sa pritom opiera o už spomenutý list dvoch uznávaných odborníkov. [54] Títo sa vyjadrujú proti rôznym projektom povrchovej ťažby na severnej strane rieky Sil, medzi ktoré patria povrchové bane „Fonfría“,

51 — S. 227 príloh žaloby.

52 — Situación del urogallo en Castilla y León, s. 307 a 318 príloh vyjadrenia k žalobe.

53 — S. 651 príloh žaloby.

54 — S. 650 a nasl. príloh žaloby.

„Feixolín“ a rozšírenie projektu „Feixolín“. Tieto projekty údajne spoločne izolujú južnejšie populácie tetrova hlucháňa v OCHÚ „Alto Sil“ a mohli by prispieť k ich vymiznutiu.

96. Vo všeobecnosti treba izoláciu častí populácie chránených druhov považovať za poškodzovanie príslušného chráneného územia. [55]

97. Povrchové bane „Salguero-Prégame-Valdesegadas“ a „Nueva Julia“ sa však nachádzajú mimo migračných koridorov, ktorých poškodzovanie sa v spomenutom liste kritizuje. [56] Neprispievajú teda k izolácii sporných častí populácií.

98. Pokiaľ ide o projekt „Fonfría“, „Feixolín“ a rozšírenie „Feixolínu“, Španielsko síce odporuje tvrdeniu Komisie v tomto bode, chýba však akýkoľvek argument, ktorý by vyvrátil kritiku zakladajúcu sa na vedeckých úvahách. Izoláciu častí populácií napokon považuje za ohrozujúcu aj španielsky plán na zachovanie tetrova hlucháňa.

99. Treba teda konštatovať, že rušenia spôsobené povrchovými baňami „Fonfría“, „Feixolín“ a rozšírením „Feixolínu“ sú podstatné, keďže prispievajú k izolácii častí populácií tetrova hlucháňa.

d) Medzitýmny výsledok

100. Súhrnne treba konštatovať, že realizácia projektu „Fonfría“ spôsobila poškodenie OCHÚ „Alto Sil“, pretože biotop typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*, ktorý mohol byť využívaný tetrovom hluchárňom, bol zničený na ploche 17,92 hektára. Táto povrchová ťažba spôsobila aj podstatné rušenie tetrova hlucháňa na území rituálov párenia „Robledo El Chano“. A nakoniec rušenia spôsobené povrchovými baňami „Fonfría“, „Feixolín“ a rozšírenie „Feixolínu“ sú podstatné, keďže prispievajú k izolácii častí populácie tetrova hlucháňa.

3. O zodpovednosti Španielska

101. Otázne je, či toto skutočné poškodenie a rušenie už môže zakladať nesplnenie

55 — Pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. mája 2010, Komisia/Španielsko, C-308/08, Zb. s. I-4281, bod 25.

56 — Pozri mapu na s. 653 príloh žaloby a plán rôznych projektov na s. 48.

článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch zo strany Španielska.

102. V tomto ohľade treba rozlišovať aj medzi povolenými projektmi „Fonfría“, a „Feixolín“ na jednej strane a nepovoleným rozšírením „Feixolínu“ na druhej strane.

103. Keďže členský štát projekty povolil, je plne zodpovedný za pripustené vplyvy projektov. Platí to aj v prípade, keď sú právne predpisy týkajúce sa ochrany dodatočne sprísnené. Príslušné orgány sú informované a môžu prijať potrebné opatrenia. Španielsko je preto zodpovedné za následky projektov „Fonfría“ a „Feixolín“.

104. Naopak za nepovolené konanie súkromných osôb a jeho vplyvy členský štát nie je priamo zodpovedný. Povinnosť podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch prijať opatrenia, aby sa predišlo poškodzovaniu chránených území, však zahŕňa povinnosť zabraňovať poškodzujúcim konaniam súkromných osôb, alebo ich aspoň čím skôr ukončiť.

105. Projekt rozšírenie „Feixolínu“ bol podľa spisu prinajmenšom od roku 2005 prevádzkovaný s vedomím príslušných orgánov bez povolenia. [57] Španielsko však tieto práce zakázalo až 9. novembra 2009. Situácia, ktorá je v rozpore s článkom 6 ods. 2 smernice o biotopoch, bola teda tolerovaná najmenej počas štyroch rokov, hoci spôsobovala podstatné rušenie v OCHÚ „Alto Sil“. Španielsko teda neprijalo nevyhnutné opatrenia čím skôr.

4. O dôvodnosti poškodzovania tetrova hlucháňa

106. Poškodenie a rušenie by však mohlo byť dôvodné.

107. Aj v tomto ohľade treba rozlišovať medzi povolenými projektmi „Fonfría“ a „Feixolín“ na jednej strane a nepovoleným rozšírením „Feixolínu“ na druhej strane.

108. Článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch neumožňuje – tak ako ochrana faktického územia na ochranu vtáctva podľa článku 4 ods. 4 smernice o ochrane vtáctva – odôvodnenie z dôvodov prevažujúceho verejného záujmu. Ochrana lokality podľa smernice

57 — Štúdia z roku 2005, s. 235 príloh žaloby, tento projekt uvádza ako „explotación activa“.

o biotopoch sa totiž zakladá na myšlienke, že poškodenie alebo podstatné rušenie chránených území musí byť v každom prípade podľa článku 6 ods. 3 a 4 povolené (a v danom prípade dôvodné!). Keď sa takéto povolenie zakladá na primeranom preskúmaní vplyvov, nezostáva zásadne priestor na použitie článku 6 ods. 2. [58]

109. Rozšírenie projektu „Feixolín“ by si vyžadovalo povolenie podľa článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch. V tomto rámci by projekt mohol byť napriek možnému poškodzovaniu OCHÚ „Alto Sil“ za určitých podmienok dôvodný. Keďže sa však tento postup neuskutočnil, treba dôvodnosť toho projektu odmietnuť.

110. Na projekty „Fonfría“ a „Feixolín“ sa naproti tomu článok 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch ešte vôbec nevzťahoval. Nebolo by však správne, aby sa projektom, ktoré z časových dôvodov nepodliehajú posúdeniu *ex-ante* podľa článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch, odoprela možnosť získať povolenie na základe výnimky, ako je to upravené v článku 6 ods. 4. Tieto projekty by boli viac obmedzované než neskoršie projekty, na ktoré sa celkovo uplatní článok 6 ods. 2 až 4.

111. V dôsledku toho treba aj v prípade starších projektov pripustiť podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch poškodenie alebo podstatné rušenie chránených území, keď sú na to dané materiálne podmienky článku 6 ods. 4, teda pri neexistencii alternatívnych riešení z naliehavých dôvodov prevažuje verejný záujem, vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy a členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená.

112. Hoci formálne posudzovanie vplyvov podľa článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch sa nepožaduje, má priestor členských štátov na voľnú úvahy pri uznaní odôvodnení svoje hranice. Musia starostlivo a nestranne preskúmať všetky relevantné okolnosti jednotlivého prípadu a zabezpečiť pritom, že tieto okolnosti sú spôsobilé odôvodniť závery, ktoré z nich boli vyvodené. [59] Zváženie alternatívnych riešení a kompenzačných opatrení

58 — Rozsudok Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 35.

59 — Pozri o kontrole použitia voľnej úvahy Komisie rozsudky z 18. júla 2007, Industrias Químicas del Vallés/Komisia, C-326/05 P, Zb. s. I-6557, bod 77, a zo 6. novembra 2008, Holandsko/Komisia, C-405/07 P, Zb. s. I-8301, bod 55 a citovanú judikatúru.

preto predpokladá primerané vyhodnotenie vplyvov, ktoré si vyžadujú odôvodnenie. [60]

113. Španielsko sa v danom prípade odvoláva na cieľ znížiť závislosť od externých zdrojov energie (zabezpečenie zásobovania) a na význam ťažby pre miestne hospodárstvo. Zásada právnej istoty si navyše vyžaduje zohľadniť záujem na zachovaní právoplatných povolení [61].

114. Tieto záujmy sa musia zvážiť voči poškodeniu OCHÚ „Alto Sil".

115. Priama strata biotopu pre tetrova hlucháňa má len relatívne malý rozsah v porovnaní s celkovým výskytom tohto typu biotopu na OCHÚ. Podľa štandardného dotazníka sa tam nachádza približne 2 600 hektárov biotopu typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica* a podľa vierohodných informácií Španielska pravdepodobne vyše 4 000 hektárov. Straty v dôsledku povrchovej ťažby „Fonfría" dosahujú teda menej ako 1 %.

116. Závažnejšia je zaiste strata územia rituálov párenia a hroziaca izolácia južných častí populácie. Rovnako nemožno vylúčiť, že záujem na realizácii projektov povrchovej ťažby preváži nad nevýhodami pre tetrova hlucháňa.

117. Navyše ani neexistujú alternatívy, ktoré by menej zaťažovali OCHÚ. Kamenné uhlie sa dá z hľadiska nákladov výhodne ťažiť formou povrchovej ťažby len tam, kde sa za vhodných podmienok takto nachádza. Väčšina ostatných plánovaných projektov ťažby sa nachádza taktiež na OCHÚ, a mala by preto prinajmenšom rovnako veľké vplyvy.

118. Španielsko sa okrem toho odvoláva na rôzne opatrenia, najmä v oblasti poľovníctva, lesného hospodárstva, revitalizácie lesov, boja proti požiarom a ochrany ohrozených druhov, [62] ktoré budú v súhrne slúžiť aj v prospech tetrova hlucháňa v OCHÚ „Alto Sil". Je možné, že tieto opatrenia budú kompenzovať najmä priame zničenie biotopu tetrova hlucháňa.

119. V danom prípade sa však nemusí s konečnou platnosťou rozhodovať ani o zvažovaní záujmov alebo skúmaní alternatív, ani o kompenzačných opatreniach.

60 — Pozri bod 61 vyššie a citovanú judikatúru.

61 — Pozri rozsudky z 1. júna 1999, Eco Swiss, C-126/97, Zb. s. I-3055, bod 46, a z 13. januára 2004, Kühne & Heitz, C-453/00, Zb. s. I-837, bod 24.

62 — Pozri s. 271 a nasl. príloh vyjadrenia k žalobe.

120. Neexistuje tu totiž dostatočné vyhodnotenie poškodzovania OCHÚ „Alto Sil“. Príslušné orgány zjavne doposiaľ nepochopili, že strata územia rituálov párenia „Robledo El Chano“ je s najvyššou pravdepodobnosťou spôsobená povrchovou ťažbou „Fonfría“ a možnú izoláciu častí populácií vôbec nezohľadňujú. Zváženiu záujmov preto chýba dostatočný základ a kompenzačné opatrenia tieto dva aspekty takisto neuvádzajú.

121. Poškodzovanie OCHÚ „Alto Sil“ preto nie je dôvodné.

5. Medzitýmny výsledok týkajúci sa druhej časti druhého žalobného dôvodu

122. Z vyššie uvedených dôvodov treba preto konštatovať, že Španielsko si tým, že neprijalo nevyhnutné opatrenia, aby zabránilo nedôvodnému poškodzovaniu OCHÚ „Alto Sil“ prevádzkou povrchových baní „Feixolín“, „Fonfría“ a rozšírením „Feixolínu“, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch.

C — *O predbežnej ochrane navrhovanej lokality európskeho významu (LEV) „Alto Sil“*

123. Tretím žalobným dôvodom Komisia vytýka, že Španielsko od januára 1998 neprijalo v súvislosti s ťažbou kamenného uhlia v baniach „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“, „Fonfría“ a „Nueva Julia“ opatrenia potrebné na ochranu ekologického významu, ktorý má navrhované územie „Alto Sil“ na vnútroštátnej úrovni.

124. Podľa smernice o biotopoch sú členské štáty povinné, pokiaľ ide o lokality, v ktorých sa vyskytujú prirodzené biotopy a/alebo prioritné druhy a ktoré boli identifikované s cieľom ich zápisu na európsky zoznam, prijať vhodné ochranné opatrenia na udržanie ekologických vlastností uvedených lokalít. Členské štáty preto nemôžu povoliť zásahy, ktoré by mohli vážne ohroziť ekologické vlastnosti tejto lokality. Tak je to najmä v prípade, ak existuje riziko, že zásah buď výrazne zníži plochu lokality, alebo spôsobí vymiznutie prioritných druhov vyskytujúcich sa na tomto území, alebo spôsobí zničenie lokality či zánik jej reprezentatívnych vlastností. [63]

63 — Rozsudky Bund Naturschutz in Bavorsko a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 10, body 44 a 46; Stadt Papenburg, už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 49, a Komisia/Španielsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 55, bod 21.

125. Už konštatované poškodzovanie tetrova hlucháňa je ako také pre tento žalobný dôvod bezvýznamné, pretože ochrana tohto druhu je prostredníctvom OCHÚ „Alto Sil“ zabezpečená.

126. Pri skúmaní poškodenia uvedeného OCHÚ však už bolo konštatované, že povrchová ťažba „Fonfría“ spôsobila zničenie biotopu typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*, ktorý mohol byť využívaný tetrovom hlucháňom, na ploche 17,92 hektára. [64]

127. Podľa štúdie z roku 2005 predloženej Španielskom [65] boli projektom „Fonfría“ zničené ďalšie plochy chránených biotopov:

— 79,31 hektára biotopu typu 4030 – európske suché vresoviská (0,36 % výskytu v lokalite),

— 16,88 hektára biotopu typu 4090 – endemické oro-mediteránne vresoviská s porastami krucinky (*Genista spp.*) (0,64 % výskytu v lokalite),

— 6,76 hektára biotopu typu 6160 – travino-bylinné porasty s kostravou *Festuca indigesta* v iberských horách (1,5 % výskytu v lokalite),

— 76,05 hektára biotopu typu 6510 – nížinné kosné lúky (psiarka lúčna *Alopecurus pratensis*, krvavec lekársky *Sanguisorba officinalis*) (celkový výskyt na území nie je známy),

— 5,63 hektára biotopu typu 8230 – pionierska vegetácia na silikátovom skalnatom podloží (*Sedo-Scleranthion* alebo *Sedo albi-Veronicion dillenii*) (0,1 % výskytu v lokalite).

128. S výnimkou biotopu typu 6510, ktorý nie je v oznámení o lokalitách uvedený, patria tieto biotopy k ekologicky charakteristickým pre navrhované územie „Alto Sil“. Ich poškodenie však nemožno kvalifikovať ako „vážne“, pretože dotknuté plochy predstavujú len veľmi malý podiel na týchto biotopoch v rámci navrhovaného územia [66] a nie sú ani prioritné. Platí to o to viac, že uvedená strata bude kompenzovaná na inom mieste. [67]

129. Závažnejšie je možné poškodzovanie medveďa hnedého, prioritného druhu podľa prílohy II smernice o biotopoch.

130. Podľa podania Komisie uvedené povrchové bane bránia tomuto druhu využívať plochy, ktoré priamo osídľoval, a vyháňajú ho z ich okolia. Komisia na základe správy

64 — Pozri bod 85 vyššie.
65 — S. 235 príloh žaloby.
66 — Pozri bod 114 vyššie.
67 — Pozri bod 118 vyššie.

odborníka uvádza v tejto súvislosti vzdialenosť 3,5 až 5 kilometrov. Keď sa vezme do úvahy súhrn rôznych projektov povrchovej ťažby a iné zdroje rušenia, tak sa ukáže, že tieto zóny rušenia blokujú jednu z dôležitých migračných ciest medveďa hnedého, koridor Leitariegos. [68] Bane „Feixolín" a „Fonfría" sa nachádzajú zjavne priamo v tomto koridore. [69]

131. Komisia síce v tejto súvislosti uvádza nutnosť spojiť západné ťažisko rozšírenia medveďov hnedých v kantábrijských horách, ku ktorým patrí LEV „Alto Sil", s východným ťažiskom rozšírenia, ktoré sa nachádza vo vzdialenosti 50 až 100 kilometrov. Koridor Leitariegos však zrejme s týmto problémom nesúvisí. Skôr ide predovšetkým o severno-južné spojenie medzi rôznymi časťami populácií v rámci západného ťažiska rozšírenia. [70]

132. Táto blokáda mala určite nepriaznivý účinok na zachovanie medveďa hnedého, ale počas šiestich rokov predbežnej ochrany lokality medzi rokmi 1998 a 2004 nedosiahla takú závažnosť, aby mala významný vplyv na ekologické charakteristiky navrhovaného územia „Alto Sil". Zdá sa byť tiež nepravdepodobné, že vedie k vymiznutiu medveďa hnedého. Španielsko totiž bez toho, aby to bolo spochybnené, uvádza, že sa populácia v západnom ťažisku rozšírenia v kantábrijských horách medzi rokmi 1994 a 2007 výrazne zvýšila.

133. Porušenie požiadaviek predbežnej ochrany navrhovaného územia „Alto Sil" rôznymi projektmi povrchových baní teda nemožno konštatovať.

D — *O povolení projektov vo vzťahu k LEV „Alto Sil"*

134. V prvej časti štvrtého žalobného dôvodu Komisia uvádza, že Španielsko tým, že povolilo projekty povrchovej ťažby – a to bane „Feixolín", „Salguero-Prégame-Valdesegadas", „Fonfría" a „Nueva Julia"– ktoré mohli mať významný vplyv na dôvody, ktoré viedli k stanoveniu LEV „Alto Sil", bez vyhodnotenia možných vplyvov uvedených baní, a v každom prípade bez toho, aby sa dodržali podmienky, ktoré umožňujú uskutočnenie projektu napriek ohrozeniu, ktoré uvedené projekty predstavujú, porušilo článok 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch.

135. Aj keď územie „Alto Sil" podliehalo ako OCHÚ podľa smernice o ochrane vtáctva

68 — S. 672 a 675 príloh žaloby. Taktiež PALOMERO a i.: Cantabrian Brown Bear Trends. In: *Ursus.* 18 (2), s. 145 a 155 (s. 742 príloh žaloby), uvádzajú ťažobné aktivity ako zdroj rušenia a prekážku pohybu medveďov hnedých.

69 — Interné stanovisko orgánu na ochranu prírody regiónu Kastília a León z 13. novembra 1998, s. 114.

70 — Vyplýva to aj z podkladov k projektu LIFE Corredores de comunicación para la conservación del oso pardo cantábrico, s. 718 príloh žaloby.

už od svojho klasifikovania v roku 2000 jeho ustanoveniam, pre uvedené územie s charakteristikou LEV podľa smernice o biotopoch to bolo až od roku 2004. Ochranné opatrenia uvedené v článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch sa vyžadujú len v prípade lokalít, ktoré boli v súlade s článkom 4 ods. 2 tretím pododsekom smernice zaradené do zoznamu lokalít vybraných ako lokality európskeho záujmu, ktorý prijala Komisia. [71] K tomu došlo v roku 2004.

136. Požiadavky článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch sa v súlade s ich charakterom môžu uplatniť len na povolenia po nadobudnutí účinnosti týchto ustanovení. [72]

137. Komisia síce uvádza argumenty týkajúce sa poškodzovania LEV „Alto Sil“, neuvádza však nijaký projekt, ktorý bol povolený po roku 2004.

138. V podaniach sa síce diskutuje o povolení rozšírenia bane „Feixolín“, proti ktorému Komisia v súvislosti s prejednávaným žalobným dôvodom nič nenamietala. Aj keby bola Komisia tento postup povoľovania vytýkala, bolo by toto povolenie pre prejednávanú vec bez významu. Bolo totiž vydané až v júni 2009, teda po uplynutí lehoty uvedenej v odôvodnenom stanovisku – do 1. februára 2009.

139. Navyše duplika obsahuje oporné body pre to, že v roku 2008 bolo prijaté rozhodnutie týkajúce sa projektu „Fonfría“, [73] ktoré pravdepodobne podliehalo článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch. Toto rozhodnutie však nebolo zahrnuté do predmetu konania.

140. Bez povolenia vydaného po roku 2004 však nie je tvrdené porušenie článku 6 ods. 3 a 4 vo vzťahu k LEV „Alto Sil“ možné. V dôsledku toho je prvá časť štvrtého žalobného dôvodu nedôvodná.

E — *O poškodzovaní LEV „Alto Sil“*

141. Komisia nakoniec druhou časťou štvrtého žalobného dôvodu vytýka, že Španielsko

71 — Pozri rozsudky Dragaggi a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 10, bod 25, a Bund Naturschutz in Bavorsko a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 10, bod 36.

72 — Pozri rozsudok Stadt Papenburg, už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 48, týkajúci sa starších projektov pred uplynutím lehoty na prebratie smernice o biotopoch, ako aj návrhy generálnej advokátky Sharpston z 3. mája 2007, ktoré predniesla vo veci Komisia/Taliansko, C-388/05 (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 38), bod 51.

73 — Pozri bod 7 dupliky a prílohu D-1, s. 19 a nasl.

v prípade povrchových baní „Feixolín“, „Salguero-Prégame-Valdesegadas“, „Fonfría“, „Nueva Julia“ a rozšírenie „Feixolínu“ neprijalo predpísané opatrenia podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch.

1. O zničení plôch s chránenými biotopmi

142. Bolo síce práve konštatované, že uvedené projekty nepodliehali požiadavkám článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch týkajúcim sa preskúmania ich vplyvov na LEV „Alto Sil“ *ex-ante*.[74] To však nevylučuje, aby sa článok 6 ods. 2 uplatnil na vplyvy, ktoré nastanú potom, ako bola LEV zaradená na zoznam Spoločenstva.[75]

144. Vyššie uvedené priame straty plôch s chránenými biotopmi[76] v povrchovej bani „Fonfría“ sú v zásade poškodením LEV „Alto Sil“. Komisia však nepreukázala, do akej miery k týmto stratám došlo až po roku 2004. Zdá sa byť skôr pravdepodobné, že stromy boli vyrúbané pred začiatkom ťažby v roku 2001. Na straty pred zaradením LEV na zoznam Spoločenstva sa síce vzťahuje predbežná ochrana LEV,[77] Španielsko im však podľa článku 6 ods. 2 nebolo povinné zabrániť.

143. Podľa článku 6 ods. 2 smernice o biotopoch prijmú členské štáty primerané opatrenia, aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

145. Zo spisu však možno prísť k záveru, že nepovolené práce na rozšírení bane „Feixolín“ po zaradení LEV na zoznam Spoločenstva viedli k strate plôch s chránenými biotopmi. 93,9 hektára ťažobnej plochy uvedenej v pôvodnej žiadosti[78] zahŕňalo 77,77 hektára

74 — Pozri bod 134 a nasl. vyššie.
75 — Pozri bod 68 a nasl. vyššie.
76 — Pozri bod 126 a nasl. vyššie.
77 — Pozri bod 127 a nasl. vyššie.
78 — S. 212 príloh žaloby.

chránených biotopov. [79] Nepovolené práce sa týkali 35,24 hektára. [80] Aj keby sa vychádzalo z toho, že nepovolená prevádzka sa týkala všetkých plôch, na ktorých sa nevyskytujú nijaké chránené biotopy, aj tak by viedla k strate vyše 19 hektárov chránených biotopov. Španielskou vládou predložená správa o stave dotknutých plôch tento odhad potvrdzuje, pretože podľa nej došlo prinajmenšom ku škodám na vegetácii. [81]

146. Ako bolo už konštatované v súvislosti s poškodením OCHÚ „Alto Sil", za vplyvy týchto projektov je zodpovedné Španielsko [82] a takisto ich odôvodnenie neprichádza do úvahy. [83]

147. Španielsko teda porušilo článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch tým, že neprijalo nevyhnutné opatrenia, aby zabránilo zničeniu biotopov uvedených prílohe I smernice v rámci LEV „Alto Sil", ktoré bolo spôsobené rozšírením povrchovej bane „Feixolín".

2. O rušení susedných plôch a o pôsobení ako bariér

148. Rušenie medveďov hnedých na plochách v okolí povrchových baní a blokáda koridoru Leitariegos, dôležitej migračnej cesty medveďov hnedých, ktorá bola preukázaná už pre obdobie pred rokom 2004 [84], pokračovalo aj po zaradení uvedenej lokality na zoznam Spoločenstva.

149. Tieto vplyvy síce predtým nedosahovali intenzitu „vážneho poškodzovania" v zmysle judikatúry týkajúcej sa predbežnej ochrany navrhovaných území, napriek tomu sú ale podstatné z hľadiska cieľov smernice o biotopoch. Medveď hnedý totiž nestráca len podstatné plochy, ktoré by mohol využívať, ale sú predovšetkým od seba rozdelené jeho časti populácií. Toto oddelenie je tým významnejšie, čím dlhšie trvá.

150. Štúdia z roku 2005 síce tieto nevýhody nepovažuje za podstatné, [85] zároveň však opisuje možnosť blokády koridoru ako jedno z najväčších nebezpečenstiev pre obnovu

79 — S. 235 príloh žaloby: 45,64 hektára biotopu typu 4030 – európske suché vresoviská, 6,52 hektára biotopu typu 8220 – Kremičité skalnaté svahy s chazmofytickou vegetáciou a 19,09 hektára biotopu typu 9230, galícijsko-portugalské dubové lesy s dubom letným (*Quercus robur*) a dubom *Quercus pyrenaica*.

80 — S. 442 príloh vyjadrenia k žalobe.

81 — Pozri s. 40 príloh k duplike.

82 — Pozri bod 104 a nasl. vyššie.

83 — Pozri bod 109 vyššie.

84 — Pozri bod 129 a nasl. vyššie.

85 — S. 237 príloh žaloby.

populácie medveďa hnedého. [86] Ich hodnotenie ako nepodstatné tak odporuje vlastným záverom.

151. Prinajmenšom hluk a vibrácie z povrchových baní „Feixolín“, „Fonfría“ a rozšírenie „Feixolínu“, ako aj blokáda koridoru Leitariegos týmito baňami sú teda rušeniami LEV „Alto Sil“, ktoré sú z hľadiska zachovania medveďa hnedého podstatné.

152. Keďže povrchové bane „Feixolín“ a „Fonfría“ boli povolené pred zaradením lokality na zoznam Spoločenstva, z nich vychádzajúce rušenie by mohlo byť v zásade odôvodnené. Platia tu zásady, ktoré boli objasnené už v súvislosti s tetrovom hlucháňom v OCHÚ „Alto Sil“. [87]

153. Príslušné orgány však najmä prostredníctvom štúdie z roku 2005 podstatne intenzívnejšie preskúmali poškodzovanie medveďa hnedého v LEV „Alto Sil“ [88] než poškodzovanie tetrova hlucháňa v rovnomennom OCHÚ. Komisia toto preskúmanie z hľadiska obsahu nespochybňuje. Tvorí totiž z hľadiska prístupu vhodný základ na odôvodnenie poškodzovania medveďa hnedého.

154. Nemožno preto v zásade namietať voči tomu, že španielske orgány vychádzali z naliehavých dôvodov prevažujúceho verejného záujmu pre pokračovanie v prevádzke baní – totiž zabezpečenie zásobovania, pracovné miesta a platnosť povolení – a vylúčili alternatívy.

155. Uvedený posudok obsahuje dokonca návrhy opatrení, ktoré sa zdajú byť vhodné na ochranu celkovej koherencie sústavy Natura 2000. Majú totiž zabezpečiť najmä ďalšie používanie koridoru Leitariegos medveďom hnedým. [89] Vhodnosť týchto opatrení Komisia nespochybňuje.

156. Ale ani tu nemusí byť konečným spôsobom rozhodnuté, či ide skutočne o prípad odôvodnenosti. Ako totiž samotné Španielsko uvádza, tieto kompenzačné opatrenia sú doteraz len návrhmi, ktoré ešte neboli uskutočnené. [90] Nevyhnutné opatrenia potrebné na zabezpečenie koherencie sústavy Natura 2000 teda doposiaľ chýbajú.

86 — S. 256 príloh žaloby.
87 — Pozri bod 106 a nasl. vyššie.
88 — S. 239 a 255 a nasl. príloh žaloby.
89 — S. 255 a nasl. príloh žaloby.
90 — Pozri bod 28 dupliky.

157. Odôvodnenosť nevykonania opatrení na ochranu LEV „Alto Sil“ proti poškodzovaniu povrchovými baňami „Feixolín“, „Fonfría“ a rozšírením „Feixolínu“ teda nemožno konštatovať.

3. Medzitýmny výsledok k druhej časti štvrtého žalobného dôvodu

158. Španielsko v dôsledku toho porušilo článok 6 ods. 2 smernice o biotopoch, pretože neprijalo nevyhnutné opatrenia na zabránenie nedôvodnému poškodzovaniu LEV „Alto Sil“ prevádzkou povrchových baní „Feixolín“, „Fonfría“ a rozšírením „Feixolínu“.

F — *O smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*

159. Na záver sa treba zaoberať prvým žalobným dôvodom, ktorým Komisia vytýka použitie článkov 2, 3 a článku 5 ods. 1 a 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pri povoľovaní projektov „Fonfría“, „Nueva Julia“ a „Ladrones“. Najskôr treba preskúmať, či si tieto projekty vôbec vyžadujú posudzovanie podľa uvedenej smernice, a následne sa treba zaoberať obsahom posudzovania.

1. O nevyhnutnosti posudzovania vplyvov na životné prostredie

160. Podľa článku 4 ods. 1 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie podliehajú projekty uvedené v prílohe I posúdeniu ich vplyvov na životné prostredie. Smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie uvádzala v znení smernice 97/11 povrchové bane, ktoré zaberajú plochu viac ako 25 hektárov, ako projekty podľa prílohy I bodu 19.

161. Povrchové bane „Nueva Julia“ a „Ladrones“ podľa toho nesporne vyžadujú povinné posudzovanie dopadu na životné prostredie, pretože pri nich ide o povrchovú ťažbu, ktorá zaberá plochu viac ako 25 hektárov v zmysle prílohy I smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

162. Žiadosť o povolenie povrchovej ťažby „Fonfría“ bola naproti tomu podľa spisu [91] podaná 11. marca 1998. Podľa článku 3 ods. 2 smernice 97/11 sa na žiadosti o povolenie, ktoré boli podané pred 14. marcom 1999,

91 — S. 38 príloh vyjadrenia k žalobe.

nevzťahuje Komisiou uplatňovaná verzia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení smernice 97/11, ale jej pôvodné znenie. Porušenie smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení smernice 97/11 je teda vylúčené.

163. Otázne je, či sa má žaloba Komisie – napriek svojmu zneniu a svojmu odôvodneniu – chápať tak, že zahŕňa porušenie pôvodného znenia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Mohlo by sa to tak chápať, ak by sa obe znenia smernice v súvislosti so svojím použitím od seba podstatne neodlišovali.

164. Tieto dve znenia sa však podstatne odlišujú.

165. Povrchové bane s ťažobnou plochou viac ako 25 hektárov sa predovšetkým museli povinne podrobiť posudzovaniu podľa článku 4 ods. 1 a prílohy I bodu 19 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie až po zmenách a doplneniach, ktoré zaviedla smernica 97/11. Podľa pôvodného znenia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa na povrchovú ťažba uhlia a lignitu naproti tomu vzťahoval článok 4 ods. 2 a príloha II bod 2 písm. e). Podľa neho táto ťažba podliehala posúdeniu len vtedy, keď to ich charakteristiky podľa názoru členských štátov vyžadujú. Či bolo takéto posúdenie potrebné, v danom konaní objasnené nebolo.

166. Žalobu treba preto v tomto bode zamietnuť.

167. Len pre prípad, že by sa Súdny dvor chcel napriek tomu týmto bodom zaoberať – napríklad preto, lebo Španielsko zjavne prebralo pôvodnú smernicu o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v tom zmysle, že takéto projekty povinne vyžadujú posudzovanie [92] – preberiem ďalej subsidiárne, či Komisiou uplatnené nedostatky posúdenia dopadu na životné prostredie existujú aj v prípade povrchovej ťažby „Fonfría“.

2. O posúdených vplyvoch na životné prostredie

168. Pokiaľ ide o obsah príslušných posúdení, Komisia vytýka, že nepriame alebo kumulatívne vplyvy projektov na oba dotknuté druhy, tetrova hlucháňa a medveďa hnedého, neboli dostatočne preskúmané.

92 — Podľa vyhlásenia o vplyvoch na životné prostredie, s. 72 príloh žaloby, musel byť projekt na základe španielskeho prebratia pôvodného znenia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie povinne podrobený posúdeniu.

169. Podľa článku 2 ods. 1 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie podliehajú projekty, ktoré pravdepodobne budú mať podstatný vplyv na životné prostredie, posúdeniu z hľadiska ich vplyvov. Článok 3 opisuje obsah tohto posúdenia a článok 5 upravuje informácie, ktoré je potrebné uviesť.

170. Španielsko zastáva názor, že posudzovanie nepriamych a kumulatívnych vplyvov nie je predpísané, ale len žiaduce. Odôvodňuje to znením poznámky pod čiarou v prílohe IV bode 4 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

171. Podľa tejto poznámky pod čiarou tento popis by mal obsiahnuť priame vplyvy a akékoľvek nepriame, sekundárne, kumulatívne, krátko-, stredno- a dlhodobé, trvalé a dočasné, pozitívne a negatívne vplyvy projektu.

172. Túto poznámku pod čiarou k prílohe IV bodu 4 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie treba vykladať v spojení s článkom 5 ods. 1, ktorý odkazuje na prílohu IV. Článok 5 ods. 1 poskytuje členským štátom pri preberaní toho ustanovenia Spoločenstva do vnútroštátneho práva určitý priestor pre rozhodnutie. Členské štáty podľa tohto ustanovenia prijmú nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie toho, aby navrhovateľ predložil vo vhodnej forme informácie, ktoré považujú vzhľadom na dané štádium postupu pri udeľovaní povolenia a vzhľadom na špecifické charakteristiky daného projektu alebo určitého typu projektov a vzhľadom na prípadne dotknuté zložky životného prostredia za dôležité a považujú za odôvodnené žiadať od navrhovateľa zhromaždenie týchto informácií. [93]

173. Použitie slovného spojenia „by mal“ (nemecky „sollte“, anglicky „should“, francúzsky „devrait“) v poznámke pod čiarou k prílohe IV bodu 4 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie je ďalšou formou vyjadrenia tohto priestoru, ktorý majú členské štáty pri požiadavkách týkajúcich sa opisu vplyvov na životné prostredie projektu. Tento priestor však možno súdne preskúmať. [94]

174. Rozhodujúcim je pritom článok 2 ods. 1 a článok 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

175. Podľa článku 2 ods. 1 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa vplyvy projektu na životné prostredie majú preskúmať, keď naň budú mať pravdepodobne podstatný vplyv. Obsah tohto preskúmania sa teda nesmie obmedziť na určité formalizmy, ale musí sa vzťahovať minimálne na tie vplyvy, ktoré by mohli byť podstatné.

176. To potvrdzuje článok 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorý obsah posudzovanie dopadu na životné

93 — Rozsudok z 19. septembra 2000, Linster, C-287/98, Zb. s. I-6917, bod 36.

94 — Tamže, bod 37.

prostredie definuje abstraktne. Podľa neho posudzovanie dopadu na životné prostredie identifikuje, opíše a posúdi náležitým spôsobom, pri každom prípade jednotlivo priame a nepriame vplyvy projektu na ľudské bytosti, živočíšstvo a rastlinstvo, pôdu, vodu, vzduch, podnebie a krajinu, hmotný majetok a kultúrne dedičstvo, ako aj súčinnosť medzi týmito faktormi. V dôsledku toho sú nepriame vplyvy v každom prípade súčasťou posudzovania a musia sa zohľadniť podmienky každého konkrétneho prípadu. [95]

177. Článok 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie môže navyše príslušné orgány zaväzovať k tomu, aby zhromaždili dodatočné informácie, keď sú potrebné na čo najúplnejšie posúdenie priamych a nepriamych vplyvov dotknutého projektu na rôzne stanovené faktory a vzťah medzi nimi. [96]

178. Okrem toho by pre úplné posúdenie mohli vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu mať význam aj kumulatívne vplyvy. Vyplýva to najmä z toho, že ich treba zohľadniť pri rozhodovaní o nevyhnutnosti posudzovania dopadu na životné prostredie. [97]

179. V dôsledku toho sa musia zohľadniť aj nepriame alebo kumulatívne vplyvy vtedy, keď môžu byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu podstatné.

180. Z úvah týkajúcich sa použitia smernice o biotopoch vyplýva, že práve tieto nepriame a kumulatívne vplyvy rôznych projektov povrchovej ťažby v rámci územia „Alto Sil“ a v jeho susedstve na tetrova hlucháňa a medveďa hnedého majú osobitný význam. Posudzovanie projektov „Fonfría“, „Nueva Julia“ a „Ladrones“ by preto malo tieto vplyvy zahŕňať.

181. Štúdia vplyvov povrchovej bane „Fonfría“ na životné prostredie síce spomína medveďa hnedého s poznámkou, že sa jeho biotop nachádza ďalej na sever, a preto nie je dotknutý, [98] ako aj to, že tetrov hlucháň, využíva plochy v určitej vzdialenosti na západ od projektu. [99] Tieto informácie sú však zjavne nedostatočné. Nie sú v nej spomenuté vplyvy na migračné pohyby obidvoch spomenutých druhov, ani na územie rituálov párenia „Robledo El Chano“.

95 — Rozsudok z 3. marca 2011, Komisia/Írsko, C-50/09, Zb. s. I-873, bod 37.

96 — Tamže, bod 40.

97 — Rozsudok z 21. septembra 1999, Komisia/Írsko, C-392/96, Zb. s. I-5901, bod 76.

98 — S. 95 príloh žaloby.

99 — S. 96 príloh žaloby.

182. Dokumenty týkajúce sa povolenia povrchovej bane „Nueva Julia“ [100] obidva tieto druhy ani len neuvádzajú.

183. Najdetailnejšie sú vypracované dokumenty týkajúce sa povolenia povrchovej ťažby „Ladrones“. V nich sa o medveďovi hnedom konštatuje, že zmizli plochy malého významu a že nie sú blokované spojenia medzi čiastočnými populáciami. [101] Preskúmanie tetrova hlucháňa zostáva naproti tomu príliš povrchné. V povolení je síce uvedené, že možné vplyvy týchto projektov na tetrova hlucháňa boli preskúmané a uspokojivo vyhodnotené [102], ale samotné takéto tvrdenie nemôže preukázať, že bolo skutočne vykonané nevyhnutné posudzovanie.

184. Nezostáva mi teda nič iné, ako konštatovať, že posudzovanie vplyvov projektov „Fonfría“, „Nueva Julia“ a „Ladrones“ na životné prostredie bolo z obsahového hľadiska nesprávne.

100 — S. 72 a nasl. príloh vyjadrenia k žalobe.
101 — S. 106 príloh vyjadrenia k žalobe.
102 — S. 105 a nasl. príloh vyjadrenia k žalobe.

185. Štúdia z roku 2005 je síce, najmä pokiaľ ide o medveďa hnedého, podstatne ďalekosiahlejšia. Nemôže však napraviť nedostatky pri posudzovaní dopadu na životné prostredie. Ako Komisia právom vyzdvihuje, toto posúdenie sa totiž musí podľa článku 2 ods. 1 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie vykonať pred povolením príslušného projektu.

186. Keďže som uplatnenie smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie na projekt „Fonfría“ preskúmala len subsidiárne, treba konštatovať, že Španielsko si pri povoľovaní projektov „Nueva Julia“ a „Ladrones“ nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článkov 2, 3, ako aj z článku 5 ods. 1 a 3 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

V — O trovách konania

187. Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže obaja účastníci konania budú mať len čiastočný úspech, každý z nich by mal znášať vlastné trovy konania.

VI — Návrh

188. Navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Španielske kráľovstvo si pri povoľovaní projektov „Nueva Julia“ a „Ladrones nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článkov 2, 3, ako aj článku 5 ods. 1 a 3 smernice 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, zmenenej a doplnenej smernicou 97/11/ES z 3. marca 1997, a z článku 6 ods. 3 a 4 smernice 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

2. Španielske kráľovstvo si tým, že neprijalo nevyhnutné opatrenia na zabránenie poškodzovaniu osobitne chráneného územia a lokality európskeho významu ‚Alto Sil‘ prevádzkou povrchových baní ‚Feixolín‘, ‚Fonfría‘ a rozšírením ‚Feixolínu‘, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

3. V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.

4. Španielske kráľovstvo a Európska komisia znášajú svoje vlastné trovy konania.“